

Dosarul nr.2ra-184/19

prima instanță: Judecătoria Edineț, sediul Briceni (Jud: E. Tverdohleb)
instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (Jud: S. Procopciuc, E. Grumeza, N. Chircu)

ÎNCHEIERE

23 ianuarie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Tatiana Vieru
Maria Ghervas
Nina Vascan

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Ala Pop și Lilia Lesnic, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Ala Pop și Lilia Lesnic împotriva lui Veaceslav Proțuc și Victor Ștefîrța cu privire la declararea nulității contractelor de vânzare-cumpărare

împotriva deciziei din 25 septembrie 2018 a Curții de Apel Bălți, prin care s-a respins apelul depus de Ala Pop și Lilia Lesnic și s-a menținut hotărârea din 23 mai 2018 a Judecătoriei Edineț, sediul Briceni,

constată:

La 28 martie 2017, Ala Pop și Lilia Lesnic au depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Veaceslav Proțuc și Victor Ștefîrța cu privire la declararea nulității contractelor de vânzare-cumpărare.

În motivarea acțiunii, reclamantele au indicat că, potrivit contractului de vânzare-cumpărare nr.7080 din 12 august 2015, Veaceslav Proțuc, în calitate de vânzător, a înstrăinat Alei Pop, în calitate de cumpărător, terenul agricol nr. cadastral XXXXXcu suprafața totală de 0,9887 ha din satul Șirăuți raionul Briceni. Conform contractului de vânzare-cumpărare nr. 7081 din 12 august 2015, Veaceslav Proțuc în calitate de vânzător, a înstrăinat Alei Pop, în calitate de cumpărător, terenul agricol nr. cadastral XXXXX cu suprafața totală de 0,9888 ha din satul Șirăuți raionul Briceni.

Astfel reclamantele Ala Pop și Lilia Lesnic au menționat că prin hotărârea din 14 noiembrie 2016 a Judecătoriei Briceni au fost declarate nule contractele de vânzare-cumpărare nr.7080 și 7081 din 12 august 2015, cu aducerea părților în poziție inițială.

În acest context, reclamantele au afirmat că potrivit contractelor de vânzare-cumpărare nr. 6541 și 6542 din 29 decembrie 2016, Veaceslav Proțuc în calitate de vânzător, a înstrăinat lui Victor Ștefîrța, în calitate de cumpărător terenurile agricole nr. cadastrale XXXXX și XXXXX din satul Șirăuți raionul Briceni.

Reclamantele au considerat că contractele de vânzare-cumpărare nr.6541 și 6542 din 29 decembrie 2016 urmează a fi anulate, deoarece au fost încheiate cu încălcarea normelor imperative ale Codului Civil.

Ala Pop și Lilia Lesnic au invocat că Victor Ștefîrța, în scopul încheierii contractelor de vânzare-cumpărare a bunurilor imobile în litigiu, a încercat de a duce în eroare prin metode de viclenie pe vânzătorul Veaceslav Proțuc, pentru a deveni proprietarul bunurilor imobile.

Reclamantele au relatat că potrivit hotărârii din 14 noiembrie 2016 a Judecătoriei Briceni contractele de vânzare-cumpărare nr.7080 și 7081 din 12 august 2015 încheiate între Ala Pop și Veaceslav Proțuc au fost declarate nule, deoarece a fost încălcat dreptul de preemțiune.

Astfel, reclamantele au accentuat că potrivit efectelor juridice produse de contractul de arendă din 27 decembrie 2013, încheiat între Veaceslav Proțuc și Societatea cu Răspundere Limitată „Ștefagro”, dreptul de preemțiune asupra bunurilor imobile în litigiu îl deținea Societatea cu Răspundere Limitată „Ștefagro”.

Prin urmare, reclamantele au considerat că Victor Ștefîrța în calitate de administrator al Societății cu Răspundere Limitată „Ștefagro” nu are dreptul de preemțiune asupra bunurilor imobile, întrucât contractul de arendă a fost încheiat între Societatea cu Răspundere Limitată „Ștefagro” și Veaceslav Proțuc.

Reclamantele au notat că Victor Ștefîrța prin invocarea dreptului de preemțiune a manifestat un comportament dolosiv. Totodată reclamantele au indicat că acțiunile dolosive ale lui Victor Ștefîrța pot fi privite sub două aspecte și anume: aspectul subiectiv, care constă din intenția acestuia de a-l induce în eroare pe Veaceslav Proțuc pentru a-l determina să încheie contractele de vânzare-cumpărare a bunurilor imobile în litigiu și aspectul obiectiv, care constă în utilizarea mijloacelor viclene pentru realizarea intenției de a induce în eroare.

Ala Pop și Lilia Lesnic au afirmat că din raportul juridic litigios, se constată, că Victor Ștefîrța nu are calitatea de coproprietar, proprietar și nici arendaș, pentru a putea beneficia de dreptul de preemțiune.

În drept, pretențiile au fost întemeiate în baza art.216 alin.(2), art.228 alin.(1), art.793-797 Cod civil.

Reclamantele Ala Pop și Lilia Lesnic au solicitat constatarea și declararea nulității contractelor nr.6541 și 6542 din 29 decembrie 2016 de vânzare-cumpărare a bunurilor imobile nr. cadastrale XXXXX și XXXXXdin satul Șirăuți raionul Briceni, încheiate între Veaceslav Proțuc în calitate de vânzător și Victor Ștefîrța în calitate de cumpărător cu aducerea părților în poziție inițială, încasarea în mod solidar din contul lui Victor Ștefîrța și Veaceslav Proțuc în beneficiul lor a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 23 mai 2018 a Judecătoriei Edineț, sediul Briceni, acțiunea depusă de Ala Pop și Lilia Lesnic a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia din 25 septembrie 2018 a Curții de Apel Bălți, a fost respins apelul depus de Ala Pop și Lilia Lesnic și menținut hotărârea din 23 mai 2018 a Judecătoriei Edineț, sediul Briceni (f.d. 172-177).

La 22 noiembrie 2018, Ala Pop și Lilia Lesnic prin intermediul oficiului poștal, a depus recurs împotriva deciziei din 25 septembrie 2018 a Curții de Apel Bălți,

solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi decizii cu privire la admiterea acțiunii.

Recurentele Ala Pop și Lilia Lesnic, în motivarea recursului, au indicat că instanțele de judecată la adoptarea hotărârilor contestate, au aplicat și interpretat eronat normele dreptului material aplicabile raportului juridic litigios.

Recurentele au menționat că Victor Ștefîrța, în scopul încheierii contractelor de vânzare-cumpărare a bunurilor imobile în litigiu, a încercat de a duce în eroare prin metode de viclenie pe vânzătorul Veaceslav Proțuc, pentru a deveni proprietarul bunurilor imobile.

Astfel recurentele au afirmat că titularul dreptului de preemțiune poate fi orice persoană fizică sau juridică, ce întrunește calitățile prevăzute de lege cu statut de coproprietari, proprietar vecin, arendaș și stat. În acest context, recurentele au afirmat că Victor Ștefîrța nu are nici una din calitățile menționate.

De asemenea recurentele au considerat ilegal faptul că Victor Ștefîrța în calitate de administrator al Societății cu Răspundere Limitată „Ștefagro” ar fi fost în drept de a exercita personal din numele societății dreptul de preemțiune, procurarea și înregistrarea dreptului de proprietate.

La 17 decembrie 2018, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție i-a comunicat cererea de recurs lui Veaceslav Proțuc și Victor Ștefîrța, informându-i că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu a fost prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 3 ianuarie 2019, Victor Ștefîrța a depus referință la cererea de recurs, prin care a solicitat declararea recursului ca fiind inadmisibil.

La data stabilită pentru examinarea cauzei, Veaceslav Proțuc nu a înaintat referință la cererea de recurs depusă de Ala Pop și Lilia Lesnic, prin care să-și exprime opinia referitor la recursul declarat.

Analizând admisibilitatea recursului, conform art. 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră inadmisibilă cererea de recurs formulată de Ala Pop și Lilia Lesnic, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 439 alin. (3) Codul de procedură civilă, judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin.(2).

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Astfel, prin prisma dispoziției citate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată în termen recursul declarat de Ala Pop și Lilia Lesnic la 22 noiembrie 2018, împotriva deciziei din 25 septembrie 2018.

În continuare, audiind raportul verbal al judecătorului-raportor și verificând încadrarea în dispozițiile art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă a temeiurilor invocate în recurs, completul Colegiului civil, comercial și de contencios

administrativ al Curții Supreme de Justiție constată existența temeiului prevăzut la art. 433 lit. a) CPC, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Temeiurile declarării recursului sunt enumerate exhaustiv în alineatele (2), (3) și (4) ale acestui articol.

Rațiunea acestor dispoziții legale fundamentează ideea potrivit căreia judecarea recursului exercitat conform Secțiunii II-a, Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, are un caracter devolutiv și privește doar problemele de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, nu și temeinicia ei în fapt. În aceste condiții, trebuie observat caracterul extraordinar al aceste căi de atac, la care se poate recurge doar în cazurile excepționale enunțate de dispozițiile art. 432 alin. (2), (3), (4) din Codul de procedură civilă.

Din acest punct de vedere, completul Colegiului își propune să verifice esența și temeiurile recursului, precum și argumentele privind caracterul nelegal al deciziei atacate, în limitele în care au fost formulate și prin prisma drepturilor garantate de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO).

Instanța subliniază că în materie civilă Convenția nu garantează un drept de recurs, dar că o eventuală procedură de examinare a admisibilității acestuia face incident articolul 6 (a se vedea, *inter alia*, *Kukkonen v. Finlanda* (nr. 2), 13 ianuarie 2009, para. 24; *Akaki Tchaghiashvili v. Georgia*, 2 septembrie 2014, para. 34).

În plus, un stat care dispune de astfel de instanțe de recurs are obligația să se asigure că justițiabilii se bucură de principiile unui proces echitabil garantate de art. 6 alin. (1), în special de dreptul de acces la o instanță și de dreptul de a fi audiat. (a se vedea, *de exemplu*, *Erfar – Avef v. Grecia*, 27 martie 2014, para. 39 – 40; *Lebedinschi v. Republica Moldova*, 16 septembrie 2015, para. 32).

Cu privire la primul aspect, instanța de recurs observă că dreptul de acces la un tribunal al unei persoane poate fi limitat, inclusiv în cazul admisibilității contestațiilor înaintate prin intermediul căilor de atac, întrucât însăși natura sa solicită o reglementare specială din partea statului, care beneficiază de o anumită marjă de apreciere. În acest sens, condițiile pentru autorizarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea, *inter alia*, *Marc Brauer v. Germania*, 1 septembrie 2016, para. 34; *Miessen v. Belgia*, 16 octombrie 2016, para. 64).

În același timp, în jurisprudența sa consecventă, Curtea Europeană a precizat că interpretarea normelor de procedură reprezintă o chestiune de drept intern și ține, în principiu, de competența instanțelor să evalueze motivele de admisibilitate a unei cereri de acest tip (a se vedea, *de exemplu*, *Kukkonen v. Finlanda* (nr. 2), *ibidem*, para. 25; *Vučković și alții v. Serbia (excepții preliminare)*, 25 martie 2014, para. 80; *Miessen v. Belgia*, *ibidem*, para. 70).

Astfel, în conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4).

În același context, alin. (2) și (3) ale art. 432 din Codul de procedură civilă prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alineatul (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au condus sau ar fi putut conduce la soluționarea greșită a pricinii, în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară sau în cazul în care erorile comise au condus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Prin urmare, reglementările referitoare la formalitățile și termenele impuse de articolele 433 și 432 alin. (2)-(4) din Codul de procedură civilă urmăresc protejarea interesului părții, precum și competența asigurării interpretării unitare a legii de către Curtea Supremă de Justiție. Aceste limitări urmăresc un scop legitim, îndeplinind cerințele securității juridice și a bunei-administrații a justiției (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Beniamin Nersesyan v. Armenia*, 19 ianuarie 2010, para. 22; *Erfar – Avef*, ibidem, para. 41, *Marc Brauer*, ibidem, para. 35; *Miessen*, ibidem, para. 67; *Trevisanato v. Italia*, 16 decembrie 2016, para. 36 - 37).

În speță, instanța constată că cererea de recurs declarată de către Ala Pop și Lilia Lesnic este formulată în baza art. 432 alin. (1) lit. a), c) din Codul de procedură civilă, așa cum prevede art. 437 alin. (2), lit. f) din Codul de Procedură Civilă.

Completul judiciar notează că-i revine obligația de a verifica dacă argumentele recurentelor întrunesc condițiile necesare pentru a declara admisibil cererea acestuia, inclusiv dacă normele de drept invocate în favoarea punctului său de vedere sunt incidente la soluționarea fondului cauzei. Cu toate acestea, trebuie subliniat că din succesiunea actelor dosarului reiese că recurentele au reluat criticile formulate în faza procesuală anterioară și asupra cărora instanța de apel deja s-a pronunțat.

Prin urmare, Colegiul constată că încălcările invocate, exprimate sub forma unor enunțuri generale, fără a fi aprofundate, nu permit încadrarea lor în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) sau (4) din Codul de procedură civilă. Deci, în mod evident, lipsește o formulare suficientă și adecvată în ceea ce privește chestiunea de drept pusă în discuție pentru a identifica esența și temeiul cererii de recurs, impuse de art. 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă.

Cât privește dreptul justițiabilului „de a fi audiat”, garantat de Convenție, instanța notează că obligația de a motiva o hotărâre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză (a se vedea, *inter alia*, *Helle v. Finlanda*, 19 decembrie 1997, para. 55; *Latourniere v. Franța*, 10 decembrie 2002, para. 2; *Hansen v. Norvegia*, 2 octombrie 2014, para. 71 – 74). De fapt, în concepția instanței europene, art. 6 alin. (1) nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs care, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge un recurs, ca fiind „lipsit de șanse de succes” (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kukkonen v. Finlanda* (nr. 2), ibidem, para. 24; *Beniamin Nersesyan*, ibidem, para. 23 – 24; *Akaki Tchaghiashvili*, ibidem, para. 34 sau *Papaioannou v. Grecia*, 2 iunie 2016, para. 45).

Mai mult, instanța observă că recurentele Ala Pop și Lilia Lesnic au formulat prezenta cerere după ce a avut posibilitatea de a fi audiați de o instanță de fond și de o instanță de apel, care au fost competente de a examina toate chestiunile de fapt și

de drept relevante litigiului (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Levages Prestations Services v. Franța*, 23 octombrie 1996, para. 48; *A. Menarini Diagnostics S.R.L. v. Italia*, 27 septembrie 2011, para. 59; *Akaki Tchaghiashvili*, ibidem, para. 34).

În sfârșit, în limitele impuse de art. 439 alin. (3) din Codul de procedură civilă, instanța conchide că recursul dedus judecății nu corespunde cerinței de a fi „efectiv”, adică nu s-a bazat exclusiv pe chestiuni de drept, care ar cuprinde încălcări esențiale sau aplicări eronate din partea instanței judecătorești ierarhic inferioară a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Din aceste raționamente, completul Colegiului constată existența temeiului prevăzut la art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, fiind respectat, în viziunea instanței, raportul rezonabil de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul urmărit.

În conformitate cu art. 440 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Astfel, având în vedere circumstanțele stabilite supra, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție decide în mod unanim că recursul declarat de către Ala Pop și Lilia Lesnic nu ridică probleme de drept și nu poate fi acceptat spre examinarea în fond, urmând a fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de către Ala Pop și Lilia Lesnic se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii

Maria Ghervas

Nina Vascan

